

Preventie Alliantie

Judith Wolf
Juli 2025

Risico's	Gezondheid	Wonen	Inkomen	Activiteiten	Relaties
Macro: samenleving	Ongezonde, onveilige leefomgeving	Tekort aan huisvesting	Ontoereikend inkomen	Flexibilisering arbeidsmarkt	Individualisering
	Moeizame toegang tot zorg	Slechte kwaliteit wonen	Armoede en kinderarmoede		Afnemende sociale cohesie
			Regelgeving en toeslagenstelsel		Stigmatisering
Meso: Relaties	Lichamelijke en/of psychische problemen en verslaving van ouder(s)	Ouder of ander gezinslid in detentie	intergenerationele armoede	Laag opleidings- niveau ouders	Breuken in relaties
				(Eerder) contact met politie/justitie	Huiselijk geweld Sociaal isolement
Micro: Individuen	Lichamelijke problemen	Achterstanden huur of hypotheek	Laag inkomen	Laag opleidings- niveau	Jeugdervaringen: mishandeling, verwaarlozing, opgroeien in dysfunctionele huishoudens
	Psychische problemen	Verblijf in instelling	Langdurig niet kunnen rondkomen	Schooluitval	
	Verslaving		Detentieverleden, recente arrestatie	Betalingsachter- standen + schulden	
		Cognitieve beperkingen			Arbeidsongeschikt- heid

Brede definitie van dakloosheid

European typology of homelessness and housing exclusion (ETHOS) Light versie (Edgar, 2012; Nicaise et al., 2018)

Operationele categorie	Definitie/leefsituatie
1 In openbare ruimte	Leven in de publieke ruimte
2 In noodopvang	Laagdrempelige en kortdurende opvang
3 In opvang	Opvangcentra en tijdelijke huisvesting duur < 1 jaar
4 Instellingsverlaters	Vertrek uit verblijfsinstelling zonder onderdak
5 In niet-conventionele ruimte	Wonen in tent, caravan, hut, garage, kraakpand...door gebrek aan huisvesting
6 Bij familie/vrienden	Inwonen door gebrek aan huisvesting

Definitie van preventie (Wolf & Scheepers, 2022)

- **Primaire preventie:** focus op bestaanszekerheid van bevolking en daarin specifiek van personen en groepen die risico lopen maatschappelijk achterop te raken.
- **Secundaire preventie:** tegengaan van sociale uitsluiting en dakloosheid bij geïdentificeerde personen of groepen, bijvoorbeeld met instabiele en ontoereikende huisvesting en met een acute woonvraag vanwege dreigend verlies van onderdak.
- **Tertiaire preventie:** een beschermd thuis voor mensen die maatschappelijk achterop zijn geraakt, ervaringen hebben (gehad) met woononzekerheid en meer kans hebben op (herhaalde) dakloosheid.

Pijlers van sociale inclusie

Met elk een huisvestingsopgave en focus op diverse groepen, in uiteenlopende domeinen

Bestaanscondities

Voorzorg

Herstelzorg

Inclusief wonen

Stabiele basis
van een thuis

Behouden
van een thuis

Borgen van een
beschermd thuis

Tijdelijke
woonplekken

Beschermd
woonplekken

Pijlers en condities van sociale inclusie

Voorzorg

- Bemoeizorg
- Gespecialiseerde zorg
- Vroeginterventie
- Vroegsignalering

Herstelzorg

- Outreach op straat
- Gespecialiseerde zorg
- Continuïteit van zorg
- langdurige begeleiding

Inclusief
wonen

Bestaanscondities

- Gezondheid
- Wonen
- Inkomen
- Activiteiten
- Relaties

Pijlers van sociale inclusie gekoppeld aan de beleidsambities van het Nationaal Actieplan Dakloosheid en de vragen die bij de evaluatie daarvan belangrijk zijn.

Pijlers van sociale inclusie

Nationaal Actieplan Dakloosheid (NAD): Eerst een Thuis (2022)

Beleidsambities

Vragen voor de evaluatie

Bestaanscondities

Stabiele basis van een thuis

- Bestaanszekerheid van mensen. (NAD, pag. 14 t/m 17)
- Voorkomen van huisuitzetting. (NAD, pag. 26, 27)

- Wat doen gemeenten om de bestaanszekerheid van haar inwoners te versterken?

Voorzorg

Behouden van een thuis

- Vormen van en voorwaarden voor vroegsignalering en vroeginterventie. (NAD, pag. 17, 22)

- Voorzien gemeenten, samen met ketenpartners, in vroegsignalering en vroeginterventie om dakloosheid te voorkomen en zijn de voorwaarden hiervoor aanwezig?

Herstelzorg

Borgen van een thuis

- Kwalitatief goede ambulante begeleiding met erkende methodische interventies (NAD, pag. 8, 21, 35)
- Voorkomen van dakloosheid na uitstroom uit een verblijfsinstelling. (p. 25, 26)

- Voorzien gemeenten, samen met ketenpartners, in ambulante begeleiding en andere voorwaarden voor herstel, voor mensen die langdurig extra ondersteuning nodig hebben?
- Faciliteren gemeenten nazorg na vertrek uit verblijfsinstellingen?
- Wat doen gemeenten in overleg met zorgaanbieders om de kwaliteit van de ondersteuning tijdens een verblijf in een instelling te borgen?

Inclusief wonen

*Snelle (her)huisvesting
Beschermd woonplekken*

- Snelle realisering van de basis bij (dreigende) dakloosheid: briefadres, inkomen en onderdak. (NAD, pag. 38)
- Geen verlies huisvesting bij dreigende dakloosheid. (NAD, pag. 25, 26)
- Een breed arsenaal van alternatieve woonplekken. (NAD, pag. 34)
- Werken met een urgentieverordening. (NAD, pag. 32)

- Hebben gemeenten bij (dreigende) dakloosheid de basis op orde: een briefadres, inkomen en onderdak?
- Wat voor opties krijgen mensen aangereikt voor (het zoeken naar) onderdak om daarmee instroom in de opvang te voorkomen en uitstroom uit de opvang en andere verblijfsinstellingen te versnellen?
- Werken gemeenten met een urgentieverordening?

Preventiescanner Dakloosheid

Preventieve aanpak van gemeenten in een regio en hoe die kan worden versterkt

- Wat zijn beleidsintenties van uw gemeente bij preventie van uitsluiting en dakloosheid?
- Wat zet u als gemeenten al in voor preventie van dakloosheid?
En wat de andere gemeenten in uw regio?
- Wat zijn handvatten voor de versterking van de preventieve aanpak:
lokaal en regionaal?

[Meer info: Veel gestelde vragen: Preventiescanner Dakloosheid - Impuls Onderzoekscentrum \(impuls-onderzoekscentrum.nl\)](https://impuls-onderzoekscentrum.nl/)

Preventiescanner Dakloosheid

Looptijd: drie maanden

Digitale vragenlijst met uitvraag van:

- Pijlers en condities van het beleidskader
- Huidig beleid preventie van dakloosheid
- Beschikbare beleidsinformatie voor beleid

Rapportage in twee delen:

- Samenvatting van informatie: krachten, kansen en tips voor acties
- Excel-overzicht voor inzicht in de stand van de preventieve aanpak in alle gemeenten in de regio

Terugkoppeling naar gemeenten in de regio

- Op ambtelijk niveau
- Naar behoefte op bestuurlijk niveau

VERLOOP & INPUT
PREVENTIESCANNER DAKLOOSHEID

Versterkt
niveau van
gespreks-
voering

Inspiratie voor
concrete
interventies

Tool om
probleem op de
kaart te zetten
binnen
gemeente(s)

Houvast voor
breedte van
beleid

Inzicht in
regionale /
lokale
verschillen

Pijlers en condities van sociale inclusie

9 regio's: 60 gemeenten

Voorzorg

- Bemoeizorg
- Gespecialiseerde zorg
- Vroeginterventie
- Vroegsignalering

Inclusief wonen

Snelle herhuisvesting

Herstelzorg

- Outreach op straat
- Gespecialiseerde zorg
- Continuïteit van zorg
- langdurige begeleiding

Bestaanscondities

• Gezondheid

• Wonen

• Inkomen

• Activiteiten

• Relaties

Focus van preventieve aanpak dakloosheid meer naar voren werken!

Bestaanscondities

- Zorg voor toereikend inkomen, inkomensondersteuning, inkomensbeheer
- Aanpak betalingsachterstanden + schulden
- Op maat en in vertrouwen toepassen van wet- en regelgeving
- Bemiddel in relaties: werk aan terugdringing van escalaties, geweld en overlast
- Investeer in collectief: steunstructuur, krachtpunten en krachtgroepen in wijken

Voorzorg

- Versterk methodische toerusting en outreachend werken bij wijkteams en sociaal werk
- Versterk outreachende vroeginterventie om bij reëel en hoog risico op dakloosheid per direct en proactief ondersteuning in te zetten (Er op af)

Focus van preventieve aanpak dakloosheid meer naar voren werken!

Herstelzorg

- Ga voor kwaliteit van en tevredenheid met woonruimte en leefomgeving + flexibele woonbegeleiding
- Versterk nazorg: eisen aan ondersteuning en continuïteit van zorg voor, tijdens en na vertrek uit verblijfsinstelling

Inclusief wonen

- Betaalbare woonplekken
- Werk aan snelle herhuisvesting, dichtbij huis, bv 'Onder de Pannen'
- Doorbetalen huurlasten als optie bij verblijf in instelling
- Bij elk vertrek uit instelling eis van onderdak

Er gebeurt al veel; veel en veel meer is nodig

Preventiescanner Dakloosheid in regio's (> 60 gemeenten)

Huidige aanpak vergroot risico op snelle instroom in opvang

- Mindset bij partners
- Amper input van de mensen zelf
- Zwakke onderbouwing
- Zoektocht naar verdeling van taken en verantwoordelijkheden
- Weinig investeringen in kwaliteit van de uitvoering

Resultaten Preventiescanner Dakloosheid

Voorzorg

Bemoeizorg

Consultatie door specialisten

Vroeginterventie

Vroegsignalering

Inclusief
wonen

Herstelzorg

Outreach op straat

Gespecialiseerde zorg

Continuïteit van zorg

Langdurige begeleiding

Bestaanscondities

Wonen

Inkomen

Relaties

Gezondheid

Activiteiten

Impuls
Onderzoekscentrum
maatschappelijke zorg

Preventie Alliantie

2024-2025

- **Uitvoering van preventiescans dakloosheid**
- **Masterclasses, online**
- **Vragen:**
Preventiealliantie-impuls@radboudumc.nl, 024-3614365
- **Website www.preventie-alliantie.nl**

Linda van den Dries

Linda.vandenDries@radboudumc.nl

Sara Al Shamma

Sara.alshamma@radboudumc.nl

Judith Wolf

0615872045

Judith.Wolf@Radboudumc.nl

Uitgaven van de Preventie Alliantie

- **Beleidskader Sociale Inclusie**
- **Preventiescanner Dakloosheid**
- **Gids voor preventie van dakloosheid**
Iedereen heeft toekomst met een thuis
- **Informatie, interventies en praktijkvoorbeelden bij preventie van dakloosheid**
- **Tien actiepunten bij preventie van dakloosheid**
- **Gids bij uitstroom uit beschermd wonen**
Naar een thuis in de wijk
- **Informatieblad uitstroom uit jeugdzorginstelling, met verblijf**
- **Blogs van experts**

